

A vadász ül hosszú méla lesben...

... Jön a nyúl. Kapom a puskát, durr. Mars a tarisznyába
... Jön a róka. Kapom a puskát, durr. Mars a tarisznyába.

... Jön a medve. Kapom a puskát... Így szól a történet, a nagy-mondó vadászlól. De az én vadászaim nem ilyenek ám! Ők egyenes utódai Mátyás királynak, az egykori híres palotai vadásznak, és talán éppen oda járnak, ahol haidanában a költő szerint... A vadász ül hosszú, méla lesben... Ebben azóta sincs változás. Eppen úgy ünek ma is hosszú méla lesben, mint valaha feleségek elődjük. A Bakony ma is olyan megindítóan szép. A vadászok ma is olyan izéles. Így hát felkerekedek néha a Fekete Gyémánt Vadászárság és a szokásos vadászszereccsel becsékeszi a vadat.

Hozzájuk csatlakoztam én is. Titokban egy fohászt küldtem Fortunához, hadd lássam, miként teríti le a vadat egy vérbeli várpalotai vadász. Egy ilyen alkalommal annyi tapasztalatot gyűjt az ember, hogy... szinte egy regényre való. Itt tudtam meg, hogy a vadat teleríteni nem nehéz, csak előbb le kell löni. Ez már nehezebb. Egy bizonyos, a társaság vidám. S ha éppen zsákmány nélkül térnek is haza, jó egy ilyen kirándulás.

Tarisznyát a nyakba, puskát a vállra, kutyát a szíjra, és megindul a karaván. Elő a két Jancsi: Lengyel és Steinhauer, utánuk mi, vagy tizen. Ahol a bükk- és a gyertyánlombok összehajolnak, fenn a Toronyi-tefőn szerényen húzódik meg egy kedves kis kunyhó. Ide mindig betér a társaság, hogy fújjon egyet és lerakja felesleges terhét. Most is betérünk. De úgy látszik, nem volt felesleges teher, mert úgy megyünk tovább, ahogyan érkezünk. Innen azután már vadász a vadász.

Csőre fölött puskával, zsákmányra éhesen húzunk át az erdei csapáson az eredeti cél felé. Már előre összeszalad a nyúl a számban, hogy milyet jó is lesz úgy éjjeltájban a vadászóknak. A puskát nem dörren sehoh. Mikor kitérünk az erdő szélére, egyetlen ember mutat fel zsákmányt. A fehér kalapú gombát gyűjtöttem, mondán, ha más nincs, jó lesz vacsorára.

A nap éppen most bukik le a fák mögött, s búcsút intve felénk mosolyog: sok szerencsét! Jobbról a tési templom tornya nyújtózkodik. Félkörben erdő öleli a tisztást, a zabtáblákon erős csapás. Ahogy a vadászok mondják: ide jár a disznó, itt kell elhelyezkedni. Míg egészen bealkonyodik, Lengyel Jancsi, a fővadász, kijelöli mindenkinek a helyét. Ilyenkor előkerülnek a régi vadásztrefák. Mindegyikhez fűződik egy kis igazság. Hallom, hogy az egyszeri vadász leigazolta a szarvast. Mikor a sötétben kiváltott a sűrűből, rákiáltott: állj, ki vagy! Persze a szarvas nem felelt, búcsú nélkül faképnél hagyta a meglepett vadászt. Azután arról is beszélnek, hogy egyszer nyulak játszadoztak a tisztáson. Az egyik felkiáltott: Vigyázz, vadászok jönnek! Az öreg nyúl nyugodalomra in-

Hasznos újítás

Az erőmű gépkocsiszerelői javaslatot nyújtottak be az újítási irodához, hogy az üzem 2.5 tonnás „Garant” gyártmányú benzínüzemű gépkocsiját átalakítsák benzínüzemű fogyasztásra. Ennek az eljárásnak igen nagy jelentősége van, mert a gépkocsi eddigi fogyasztása 23 liter/100 km 4 forintos benzinár mellett az új megoldással 12 liter/100 km gázolajat fogyaszt, ami literenként 1.04 forintért szerezhető be.

Ugyancsak a gépkocsiszerelők ötelgazdagságát dicsérik az is, hogy az üzem állományában lévő zetor traktorok gázszabályozó kézi megoldású karját gázpedállá alakították át.

tette őket, majd én körülnézek, monda, s az erdő felé pislantott. Játsszadzatok csak tovább kicsinyeim, hiszen ez csak Steinhauer. Valaki tanácsot is adott, elmonda, hogyan lehet a legkönnyebben elejteni a vadat. — Vegye csak ölebe, monda, minél nehezebb, annál könnyebben elejti. Míg így évődünk, mindenki elfoglalja a helyét. Mi a szélre kerülünk Lengyel Jancsival. Lengyel bácsi másodmagával lemegy az erdő aljába, mi pedig sorban elfoglaljuk leshelyeinket.

Azt mondtam az elején, hogy a palotaiak vérbeli vadászok. Így is van ez. Mert ott van most három Lengyel nemzedék. Lengyel János, a vadászbrigád vezetője apjával és fiával. Lassan bealkonyodik. Tőlünk balra Thuri Miska zergefőllés kalapja sötétedik a zabbugák felett. Lassan kigyúlnak a csillagok. A csalitból idehallatszik a fűj egyhangú pitty-palattyá, muzsikál a tücsök és milliónyi éhes sűrűhangú szunyog kering körülöttünk. Am a vadászember ravasz. Beke-

ni testét kenőccsel, hogy elítze a szunyogot. Az ég sötétké kárpítján már milliónyi lámpa ragyog. Eészüllen figyelünk minden kis neszre. Jancsi egy fehér irányzékszalagot kötött puskájára, hogy pontosabban célozzon. Majd elepedek egy cigarettáért, de ilyenkor nem szabad rágyújtani, mert ahogy mondják, a vad szagot kap. Gyönyörű langyos este van, a szél sem

rebben. Balról csörtető zaj hallatszik. — Jön a disznó — sügja nekem vadászársam. A zaj erősödik. Egyszer csak a bokor mellől két emberi alak válik el. Ki az! — szól erősebben a fővadász. Egy pillanatra lámpa villan, aztán Lengyel bácsi közelebb lép. — Milyen tiszteletlen ez az ember az édesapjával. Azt mondja: jön a disznó, s végül az apjával találkozik. Azután Lengyel bácsi is elfoglalja a helyét, Miskától balra vagy 100 méterre. Távolság a balszárnyon egy dörrenés. — Megvan! — sügja János és; találgatja, hogy ki lehetett. — Vagy a fiam, vagy Nemoda. — Duplázás nem hallatszott, így biztosra vettük a találatot. Csak később szól újra Jancsi. Fűtyszó nincs, ebből sem lesz farsirt. Ülünk meg vagy háromnegyed órát. Azután, — mert másnap munkanap van — felszedelődünk. Ahogy mondják, Nemoda lőtt. De tessék ez a szó szoros értelmében venni. Mert Nemoda nem oda lőtt, ahol a disznó volt.

Az erdei csapáson lámpafény mellett botorkálunk vissza a kunyhóhoz. A gyér fény mellett lehajolok meg egy nagy gombáért, hogy legalább nekem legyen valami zsákmányom. Eltelt egy éjszaka, vadászni voltunk. A zsákmány egy fél táská gomba és egy csomó élmény. Jót aludtam utána, almodva a legközelebbi és nagyobb szerencséről. — almi —

Könyvekről

SZALATNAI REZSŐ:

Kempelen, a varázsló

2. kiadás (Móra). Kb. 380 oldal, kötve 22,— Ft.

A regény a XVIII. század Magyarországába vezeti olvasóját. Szalatnai bemutatja a korabeli Pozsony és Bécs életét, végigvezet az alföldi pusztákon, egészen a temesvári haramiavilágba. Mert Kempelen Farkas, a nagy varázsló ott is rendet terem. Nem fogja a golyó, mint ahogyan nem éri el a bécsi titkosrendőrség keze sem, amikor a Martinovicsek ügyben nyomoz utána. Öregségében elveszti az udvar kegyét, de gáncs akkor sem érheti. Az életrajzi regény maradandó élmény az idősebb és a fiatalabb olvasók számára egyaránt.

Megfejtieni az ellentmondást...

Kardos Pál: Nagy Lajos élete és művei

Kardos Pál

Nagy Lajossal furcsán ismerkedtem meg. Kamaszos izgalmammal olvastuk — gimnazista fiúk — egy cimlapját vesztett füzetet. Csak hosszú idő múlva jöttem rá, hogy Nagy Lajos „Egy leány, több férfi” című elbeszélése volt.

A nevére 1918-ban figyeltem fel először. Szeretni, becsülni — mind jobban és mind többre — a húszas években kezdtem. A Nyugatban és egyebütt olvasott írásai megragadtak művészi finom és sebőzön éles iróniájukkal, harcos indulatukkal a kor gögös basái és buta gazdagjai ellen, nulságai segítettek felelni, a harmadikra nagyrészt a magam útján kerestem megoldást. Találtam-e, könyvem olvasói, bírálói ítélik meg.

személyesen is megismerkedtünk. Néhány napos debreceni tartózkodása idején szocialista irodalomszemléletre tanított, s rádöbentett a burzsoá sajtó sánda celzatosságára.

Hogy könyvet írjak róla, erre 1951-ben gondoltam először, 1919 május című kötetét olvasva. A címadó novemberében izzó, példátlan gyűlölet az ellenforradalmi úri bitangág ellen, a kötet valamennyi darabjának — négy évtized termésének — tántorítóhatalma elvi szilárdsága végképp Nagy Lajos lelkes hívévé tett. Munkámhoz mégis csak 1954-ben foghatam.

A szétszórt, roppant anyag áttekintésén, elfeledett írások fölkuatásán kívül főként három nehéz feladattal meredtem elém. Megfejtieni az ellentmondást Nagy Lajos rendíthetetlen szocialista eszméisége s a Szovjetunióban tett 1934-es látogatásáról szóló kedvelten beszámolója közt. Megmagyarázni lelki sebekké mélyült surlódásait 1949 utáni irodalompolitikai kálkál. Végül: kielemezni prózája sokat dicséret egyszerűségének rejtett értékeit, alig meghatározható művészi eszközeit.

A két első kérdésre a XX. kongresszus szabadító lehetete, majd az 1956-os ellenforradalom komor tanulságai segítettek felelni, a harmadikra nagyrészt a magam útján kerestem megoldást. Találtam-e, könyvem olvasói, bírálói ítélik meg.

„NAGY PISTA“

Válasz Bruxelles-be, ahol a távolság köntösével takargatják az igazságot

Néhány nappal ezelőtt Belgiumból hozott a posta levelet a pápát Nagy István feleségének. Bruxellesben élő disszidens magyarok érdeklődtek. A levél tartalma és egy újságcikk először megneveztette, majd felháborította a Nagy-családot. A Bruxellesben megjelenő „Magyarok” c. politikai szennylapocská, amely a „belgiumi magyar munkavállalók” c. cikkben elíratták Nagy Istvánt, az áprilisban lazaérkezett volt disszidens, s azt állítják, hogy kivégezték őt. „Eljutott hozzánk a híre annak, hogy elfogták téged, a megmondolatlannul szerető édesanyjai szó, a már százszor kipróbált hatalmi hazugság áldozataként. Kivégezték Nagy Pista!” — írja az újságíró, s azután méltatja a disszidensek „hazafiasságát”, akik, ha mégis megmondják magukat, „hisznek a propagandának, az otthonról érkező leveleknek, újságoknak, hát az a sorsuk, hogy hazajövetelük után börtön, s mint a cikk szerint Nagy Istvánra, a halál vár. Még fájlalja is a cikkíró, hogy ezt nem tudják meg akadályozni, s „a mi öklünk tehetetlenül emelkedik a magasba, lelkünkben mélyre folynak a férfiatlan, de igaz könnyek” — siránkozik.

Szükség volt e „férfiatlan, de igaz könnyek” ömlésére? Szükség volt-e felkiáltójeles lapocská sirámainra? Erre a legjobb választ maga a „halott” mondja. Ha valaki nem tudná ugyanis, Nagy István él és egészséges. Meg sem látszik rajta negyven esztendeje, amint barnára sülve, vidáman dolgozik a gépjárató vállalat lakatosműhelyében. Lakatos, munkája van, fizetését kap éppen úgy, mint minden rendes dolgozó és akár hiszik a belgiumi disszidensek, akár nem, jobban él, mint ők ott kint a „szabadság földjén”. A vállalatnál — amint mondja — megbecsülik. Bár még csak egy hónapja dolgozik itt, korábbi szakmunkás voltát elismerték és ennek megfelelően bérezik. Egy hónapban több mint 1500 forintot keres és elégedett. „Megundorodtam az ottani élettől” — mondja, amikor megkérdézzük, hogy miért jött haza. Különben sem volt célja a disszidálás, mindössze azért ment ki, hogy tízen-három éves kislát megkeresse és hazahozza. Vállalkozása nem sikerült, mert a Vöröskereszt nem segítette őt. Azóta már a fia is itthon van. Amikor Belgiumban az otthoniak biztatása eredményeként leküzdötte féltését, hazatérésre jelentkezett. Sokáig kellett várnia, de megérte. Itthon azután meggyőződött arról, hogy mindaz, amit országunkkal kapcsolatban ott messze, Belgiumban, a távolság köntösével takarnak, másként van, lánta, hogy nem jött korábban. Itthon nem az annyit emlegetett bilincsek vártak, hanem a család, az ismerősök, s a munka. Jobban keres, mint kint a vasgyárban. S fizetéséből jobban megél itthon.

Ismerjük a kinti hazugsággyárak rémmeseit, amelyekkel gátolni akarják, hogy a hontalanná vált disszidensek visszatérjenek oda, ahol születtek. Szülőföldjükre, ahol minden dolgozót megbecsülnek. Jobban, mint ott, ahol ennek az ellenkezőjét állítják velük kapcsolatban. A „Magyarok!” cikke, s a szándék, amelyet a hazugság rejt, elejétől végig hamis érzelmek garmada, s csak arra jó, hogy még jobban leleplezze a hontalanná „magyarkodók” céljait. Reméljük, válaszunk megfelel annak a célnak, hogy megmutassuk vele, amit kormányunk ígér, — jelen esetben a bántatlanságot — azt meg is tartja, még akkor is, ha odakinn mást mondanak erről. Hazudnak, hogy még jobban becsapják a becsapottakat, hazudnak, hogy a disszidensek ne térjenek vissza, hogy különféle bizottságaiknak „tömegbázisuk” legyen, amelyet felhasználhatnak népköztársaságunk nemzetközi gyalzására.

Hazai Sándor

Római kori sírokat találtak

A városi tanácsház udvarában a nyár elején egy régi épületet lebontottak, s helyébe újat építenek. Az alapás közben római korabeli sírokat bukkantak. Csontok, nyílőredékek kerültek elő, melyeket a megnyitott helytörténeli múzeumban tekinthetnek meg az érdeklődők.

A vájáránuló intézet is sok értékes régészeti és történelmi lelettel segíti a helytörténeli múzeumot. Különbösen értékesek a Pusztapalotáról előkerült leletek.

Gyorsan kijavították a kompresszort

Augusztus 5-ről 6-ára virradóra a Péti Nitrogénművek üzemeiben az I-es számú MÁV kompresszor váratlanul meghibásodott, ami a termelés folyamatosságában zavart okozott. Az üzem vezetői a lakatosokkal karöltve nem télenkedtek, hanem munkához láttak. Szakonyi István vezetésével néhány óra alatt elhárítva az üzemzavart, ismét megkezdték a termelést.

BÚZÁS HUBA:

Útépítők

Július volt és égető vakított minden háztető és lenn egy rongyos karaván haladt: kátránykazánnal útépítők jöttek — csapzottak, tépett; barna szőrnyek — összekötött messzi tájakat.

Füldökölt a strandokon a polgár és összeomlott templomban az oltár halálos, forró viharok miatt. S az útépítők követ rátkat haltnak mellettük fortyogott a kátrán s a déli nap vert hátukba nyilat.

Macskaköveken jártak délutánra aszfaltra lépett rá az este árnya és kivitt minden kútát, aztán elszunnyadtak az emberek, a fák és mintha csak jövőnk zenéjét hallanánk holdfényben nyújtózó utak:

növesztik lassan az ember álmaát, Nincs semmi ami olvakít; saurokká olvad itt az éjszaka macskakövegi utainkat, hogy eljöhessen rajta, hogyha pirkad; a kommunizmus fényes hajnala.

1958.